

Salvatoriaanse Hulpactie

DAAR DOE JE HET VOOR! VEERTIG JAAR GEWERKT IN HET JONGENSINTERNAAT IN INDONESIË!

Zuster Margarita (wat ‘parel’ betekent!) Jonkman heeft zeker haar mannetje gestaan in de veertig jaar dat zij als verantwoordelijke leefde en werkte voor haar jongens in het internaat St. Yan te Probolinggo (Indonesië). Wij hebben haar gevraagd iets over haar leven daar te vertellen.

Zuster Margarita, hoe is het allemaal begonnen?

Het was al vanaf het begin vanzelfsprekend dat ik als missionaris in Indonesië zou gaan werken. Dat ik in de opvoeding zou gaan staan, was minder vanzelfsprekend, maar het sprak me wel aan. Als je bij kinderen en jongeren wil staan, moet je vooral heel veel van hen houden. Voor een opvoedster is dit van fundamenteel belang. Je moet voor hen immers zijn als een vader en moeder tegelijk. Het doet je iets dat die kinderen in vergelijking met anderen beperkte kansen kregen in het leven. Je doet het voor hen. Maar het is niet altijd gemakkelijk. Het zijn drukke dagen en in een internaat heb je nooit een vrije dag!

Leven uw kinderen dus in bijzondere omstandigheden?

Ja, natuurlijk. Demeestekinderen zijn weeskinderen, anderen komen uit éénoudergezinnen. Veel

ouders zijn uit elkaar, maar meestal niet officieel gescheiden. Er is nogal wat sociale ontwrichting. Zij wisten dan niet waar zij met hun kind(eren) naartoe moesten en dan kwamen ze maar bij de zusters.

Dan heb je zo een kind voor je en je denkt: ‘Jezus van Nazareth zei: “Wie één van deze kleinen opneemt, neemt Mij op.”’ Dus zeg je: ‘Kind, jij bent een mens aan het worden en je hebt dus ook recht op een toekomst! Ik zal er voor je zijn!’

Omdat ik wilde weten hoe de gezins- en familiesituatie in elkaar zat, ging ik er meestal eens in de ochtenduren op visite, als de kinderen op school waren, meestal onverwachts, zodat zij er zich niet op konden voorbereiden. Spontaan wist ik dan in een eerste indruk hoe het er in het gezin aan toe ging. Ik ging ook altijd alleen, want ik wilde de mensen toch niet in verlegenheid brengen omdat zij maar één stoel hadden. Wel keek ik die stoel eerst eens na, omdat ik mijn jurk eens gescheurd heb aan een spijker. Met mijn zakdoek maakte ik de stoel eerst even schoon, want het was er meestal niet erg netjes. De meeste ouders zijn zelf nooit naar school geweest. Ik had veel kinderen van wie de vader een *betjak* gehuurd had. Een *betjak* is een fiets waar twee personen voorin kunnen zitten. Met het besturen van zo een *betjak* kon je een beetje geld verdienen. Omdat zij ongeletterd waren, konden de mannen moeilijk ander werk krijgen. Veel mannen hebben ook geen zin om te werken en de vrouwen moesten dan maar zien hoe ze aan de kost kwamen. In de school hebben we jongens en meisjes die wel nog een thuis hebben, maar voor wie wij schoolgeld, uniform, schoenen en eten moeten zorgen.

Welkom, Zuster Margarita !

Zeg eens iets over het leven in het internaat St. Yan.

We hadden alleen jongens. In juni 1953 ben ik in het internaat gekomen met een 80-tal jongens. Veertig jaar later waren er 130. Zij leefden in leefgroepen van kleuters, basisschoolkinderen en jongeren die naar de technische afdeling gingen of naar de huishoudschool. De scholen liggen in de buurt. De lestijden waren heel verschillend omdat de meeste lokalen dubbel of driedubbel gebruikt werden. Hier is het vroeg dag. Om vijf uur ging ik de kinderen wakker, omdat om half zeven de eersten al op school moesten zijn. Iedereen maakte zijn eigen bed op. De matras moest omgedraaid worden om ongedierte tegen te gaan. De grootste plaag waren altijd de wandluizen die zij na het weekeinde van huis uit meebrachten. Er was een beurtrol om de verschillende taken uit te voeren: opruimen, poetsen, tafel dekken, eten en drinken uitdelen, afwassen. Ook 's avonds; alleen rond de middag waren er enkele dames die kwamen helpen. Iedere keer als een leefgroep terug van school kwam, werd er gedoucht. Soms moest ik uitkijken dat ze allemaal gingen douchen, want jongens van de basisschool spelen liever dan douchen. Aan tafel zette ik de grootste deugnieten bij mij in de buurt. In de namiddag was er gelegenheid om te rusten of te slapen. Dan was er tijd voor studie, huistaken, afgewisseld met ontspanning. De kinderen konden doorgaans goed met elkaar opschieten én zij konden zich uitleven. Het moge wel duidelijk zijn dat structuur in het internaatsleven heel belangrijk is, maar toch ook weer niet te streng. De kinderen en jongeren moeten zich er goed voelen.

De eetkamer van het internaat

Ook minder prettige ervaringen?

Er is nooit een ernstig ongeluk gebeurd met de kinderen. Daar was ik als de dood benauwd voor.

De verantwoordelijkheid die je hebt, is toch groot. Zo heb ik me eens flink kwaad gemaakt op enkele jongens die met zijn vieren op één internaatsfiets reden. We hadden twee internaatsfietsen. Net tevoren was er in de buurt immers een ongeluk geweest waarbij een jongen dodelijk gewond raakte. Omdat de jongen een uniform met het logo van de school droeg, dacht men dat hij van bij ons was. Ik werd in het lijkenhuisje geroepen, maar de jongen was niet te herkennen. Er was ook een man die niet wist of het zijn zoon was. Onze jongens dragen een nummer in de rand van de broek. Er was geen nummer. Toen ik dit aan die man zei, schrok hij heel erg. Uiteindelijk stelde hij

Op bezoek in de buurt

vast dat het zijn eigen zoon was. Opluchting bij mij, ik kreeg er kippenvel van, maar ik had met die man te doen. Ik heb het voorval 's avonds in het internaat verteld en duidelijk gemaakt welke gevolgen onverantwoord rijgedrag kan hebben. Het sloeg in, dat was duidelijk. Enkele maanden later heb ik er toch weer enkelen moeten straffen, omdat zij met zijn vieren op de fiets zaten. Verder ben ik toch enkele keren voor de gek gehouden, dat ze misbruik maken van je goedheid. Dan kijk je dubbel zo goed uit. Ik had één keer iemand geweigerd om naar de dokter te gaan omdat hij me al dikwijls bedrogen had. En wat gebeurt dan? Na twee dagen was de goede man dood. Dat geeft je dan een rot gevoel, hoor! Kan ik je wel zeggen.

Heeft je werk in het internaat van jou een ander mens gemaakt?

Och, dat zou ik zo niet durven zeggen. Misschien ben ik met de jaren wel kordater geworden. Ik heb meer durf en lef gekregen. Als je onrecht tegenkomt, ga je je toch wel harder opstellen. Om dat te illustreren het volgende voorbeeld. Er komt een oudere vrouw bij me en ze vraagt geld. Haar

schoondochter moest naar het ziekenhuis om te bevallen. De prachtige privé-kliniek bij haar in de buurt is er alleen voor mensen met geld. Ik zei haar: 'Ga dan naar de kraamkliniek van de regering.' Toen kreeg ik als antwoord: 'Het kindje is al geboren en is dood.' Ik dacht eerst dat ik opnieuw voor geld bedrogen zou worden. Dus besloot ik naar de schoondochter te fietsen. In het kamertje lag de jonge moeder. Aan het voeteneinde zaten twee kinderen van twee en vier hard te huilen en tussen de benen van de moeder lag werkelijk de dode baby. Toen kreeg ik de schrik van mijn leven. Ik ben furieus naar het nabije chique ziekenhuis gelopen en heb ze daar de levieten gelezen: 'Wilt u alstublieft mevrouw Hortono ophalen. De baby is dood geboren en de nageboorte moet nog komen.' Men reageerde daar zo: 'We hadden haar toch nog zo gezegd dat zij naar het regeringsziekenhuis moest gaan!' En ik: 'Wilt u haar nu meteen ophalen en verzorgen, voordat zij overlijdt. Ik zeg het jullie geen twee keer! Nu meteen. Ik heb geen geld bij me, maar ik kom het vanavond betalen. Nu! En anders bel ik de politie!' Toen kon het opeens wél! Ze hebben de vrouw gehaald en haar leven gered. Dankzij mijn stoute optreden.

Slaapzaal met 64 bedden

Zuster Margarita, als je nu op die tijd in het internaat St. Yan terugblijkt, welk gevoel hou je eraan over?

Het maakt mij zo gelukkig en dankbaar. We zijn ervan overtuigd dat veel kinderen van onze school en ons internaat later meestal vlug werk hebben

gevonden, omdat zij hier een goede scholing en opvoeding hebben gekregen.

We hebben ook van hen veel dankbaarheid teruggekregen. Dan denk ik aan die jongen van toen, die zo bijziend was en dan toch eindelijk een goede bril heeft gekregen. Nu is hij predikant geworden in de protestantse kerk. Een andere jongen was vroeger buitengewoon creatief. Hij heeft nu zelf 90 man in dienst van zijn bedrijf. Een

Samenzijn met andere zusters

onopvallende jongen is later dokter geworden. In zijn vrije tijd komt hij hier gratis werken. Een ander deed kunstacademie en vertoeft nu vaak in het buitenland. Telkens wanneer hij weer een schilderij verkocht heeft, stuurt hij mij een bericht. Ieder jaar met Kerstmis krijgen we van oud-internen geschenken in natura. Prachtig toch dat zij, ondanks het succes dat zij behaald hebben, het internaat niet vergeten zijn. Natuurlijk is niet ieder kind zo schitterend terecht gekomen. Er zijn er ook bij wie het mis gegaan is of die te weinig ruggengraat hadden. Maar veruit de meeste jongens hebben hun leven positief kunnen opbouwen. Ben gelukkig dat ik daarvoor een steentje heb kunnen bijdragen. Het is fijn dat ik dat heb mogen doen en dat ik die kinderen wat heb mogen meegeven voor de toekomst. Al moet ik er onmiddellijk bij zeggen: 'Het is maar mogelijk dankzij de steun en hulp van velen, zeker ook vanuit het thuisland Nederland, dat - zoals algemeen geweten - altijd veel sympathie voor Indonesië koestert. Dankjewel!'

Zuster Margarita, dankjewel voor wat je zo spontaan verteld hebt over je werk voor kinderen en jongeren in Probolinggo! We beloven je dat jij en je medezusters verder op onze financiële ondersteuning mogen rekenen.

“Wie Jantje op school iets wil bijleren, moet eerst Jantje kennen.” (Grieks wijsgeer)
“Wie Juan op onze school iets wil bijleren, moet aan Juan eerst wat te eten geven.” (Zr. Truda)

In de hoofdstad Bogotá (Colombia) met haar acht miljoen inwoners werken wij samen met de stichting ‘Fe y Alegria’(Geloof en Vreugde), een organisatie die in bijna alle Latijns-Amerikaanse landen actief is. Het doel is kinderen en jongeren toegang te verlenen tot degelijk onderwijs en hen te integreren in het sociaal-maatschappelijk leven. Als zij leren verantwoordelijkheid op zich te nemen, kunnen zij kansen scheppen voor zichzelf en voor hun basisgemeenschappen. Hier wordt toekomst gemaakt. Onze school ligt op een berg (2650 meter boven de zeespiegel) buiten het centrum van de hoofdstad. De temperatuur komt overdag niet boven de 15 graden. Onze zusters zijn hier in 1973 klein begonnen met kleuter- en basisonderwijs in groepjes in de huisjes van de families. De bevolking is er sterk gegroeid (maar ook de armoede) door werkloosheid en het verplicht vluchten voor het geweld. Na heel wat bouwwerken bereiken we nu 3000 leerlingen. Het ministerie van onderwijs betaalt de onderwijskrachten. De rest moeten wij ophoesten

omdat we van de families niets hoeven te verwachten. Zij hebben niets. Het grootste probleem dat wij kennen is niet het gebrek aan leermiddelen. Onze school moet ook het hongerprobleem oplossen. Vijftien procent van de kinderen is ondervoed en het percentage stijgt nog met de verdere leeftijd. Deze jongeren kunnen niet mee op school omdat zij aan bloedarmoede lijden. In onze school doen wij pogingen om voor de kinderen een warme maaltijd te voorzien. We slagen er nu in om aan één vierde van de kinderen één keer warm eten te geven. **We zouden graag aan alle kinderen te eten geven, maar wij hebben de middelen niet. Hiervoor durf ik een beroep doen op uw milde bijdrage. Ik verheug er mij op dat ik bij de Salvatoriaanse Hulpactie terecht kan en ik dank via hen alle donateurs die ons werk voor de jeugd op de berg bij Bogotá ondersteunen.**

Genegen groeten van mijn medezusters, kinderen, families en vooral van mij. Heel genegen.
Zr. Truda Beliën

**Als u het werk van Zr. Truda wil steunen, gelieve bij uw storting dit nummer te vermelden:
MM0060603**

De **Stichting Salvatoriaanse Hulpactie** is partner geworden van **YOUBEDO**, een organisatie met een non-profit doelstelling. Bezoek daarom zeker eens de website www.youbedo.com

Er zijn mensen die graag een **persoonlijke tint** willen geven aan hun hulp en precies willen weten wat er met hun geld gebeurt. Dat is hun goed recht. Zij kunnen bij ons terecht via **onze actie kinderadoptie**. Wij raden hen aan een **kind financieel te adopteren**. Met een bijdrage vanaf € 16,50 per maand zorgen zij voor de opvoeding van een kind in een land in ontwikkeling. Zij ontvangen de naam en een foto van het kind en het adres van de missionaris die ervoor zorgt, zodat zij in contact kunnen komen met het kind en zijn familie. Wij weten dat hier misbruiken kunnen ontstaan. Daarom wordt de actie ginder stevig in handen gehouden door een missionaris of ontwikkelingshulp (m/v), die wij altijd persoonlijk kennen en voor wie wij borg staan. Vraag inlichtingen over de werkwijze van deze actie als u er iets voor voelt.

Hebt u er ooit al aan gedacht dat het mogelijk is de Salvatoriaanse Hulpactie als mede-erfgenaar in uw testament op te nemen? Op die manier kunt u onze misdeelde medemensen en de missionarissen in de landen in het Zuiden prachtig steunen. Daartoe is het voldoende in uw testament bij voorbeeld de volgende zin in te lassen: *“Aan de Stichting Salvatoriaanse Hulpactie, Grootsooterweg 86, 6023 AT Budel, vermaak ik de som van € ...”.*

Als uw adres verandert en u graag ons tijdschrift wilt blijven ontvangen, gelieve ons dan uw nieuw adres mee te delen. Hartelijk dank bij voorbaat.

De Salvatoriaanse Hulpactie kan bevriende ontwikkelingshulporganisaties de toestemming geven eenmalig hun steunaanvraag aan u voor te leggen, tenzij u daartegen bezwaar aantekent.

Colofon

Redactie: P. Kris Monnissen
Lay-out: P. Paul Frederix
Foto's: Salvatoriaanse Hulpactie

Drukkerij: Tony Boonen, Hamont

Met kerkelijke goedkeuring

Verantwoordelijke uitgever:
Salvatoriaanse Hulpactie
p/a Grootsooterweg 86
6023 AT Budel-Schoot
of
Postbus 22 08
6020 AE Budel

Stichtingsnummer: KvK 41089016
E-mail: info@salvatorhulp.org
Website: www.salvatorhulp.org
Tel. 0495 494940

Giro nr. 100481
Rabo : 10.95.80.311